Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
JEANA RICHARDA DE LA TOUR
přednesené dne 6. března 2025 [1]

Věc C-549/23

American Express Europe SA,
American Express Carte France SA,
Visa Europe Ltd,
MasterCard Europe SA,
Autoriteit Consument en Markt,
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV
za účasti
International Card Services BV

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal College van Beroep voor het bedrijfsleven (odvolací soud pro správní spory v hospodářské oblasti, Nizozemsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Platební služby na vnitřním trhu – Nařízení (EU) 2015/751 – Mezibankovní poplatky za karetní platební transakce – Mezní hodnoty pro výši těchto poplatků – Protiplnění, která partner v rámci společného označování obdrží od schématu platebních karet – Použití uvedených mezních hodnot na tato protiplnění – Odečet transakčního poplatku účtovaného obchodníkovi – Odečet hodnoty plnění poskytnutých partnerem v rámci společného označování“

I. Úvod

1. V eurozóně se ve druhé polovině roku 2023 uskutečnilo 56 % bezhotovostních plateb prostřednictvím bankovní karty v průměrné výši přibližně 40 eur na transakci [2].

2. Hospodářská soutěž v oblasti bankovních karet probíhá mezi dvěma obchodními modely. Na jedné straně stojí čtyřstranná schémata platebních karet, která jsou na trhu zdaleka nejrozšířenější [3]. V tomto uspořádání figuruje držitel bankovní karty (1), který platí poplatek finanční instituci (2), která tuto kartu vydává (dále jen „vydavatel“), a obchodník (3) placený prostřednictvím karty, který platí transakční poplatek za služby finanční instituci (4), která

[1] – Původní jazyk: francouzština.

[2] – Viz tisková zpráva Evropské centrální banky (ECB) ze dne 25. července 2024 týkající se statistik platebního styku za druhé pololetí roku 2023, která je k dispozici na následující internetové adrese: https://www.ecb.europa.eu/press/stats/paysec/html/ecb.pis2023_1~10a5662f81.en.html. Viz rovněž příloha k této zprávě.

[3] – Viz zvláštní zpráva Účetního dvora Evropské unie 01/2025, *Digitální platby v EU – navzdory přetrvávajícím nedostatkům jsou bezpečnější, rychlejší a levnější*, která je k dispozici na následující internetové adrese: https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2025-01/SR-2025-01_FR.pdf, bod 7 (s. 9).

poskytuje obchodníkovi prostředky[4] k přijímání plateb kartou (dále jen „akceptant“). Tuto organizaci doplňuje schéma platebních karet, jako je MasterCard nebo Visa, které zúčtovává a vypořádává transakce mezi dotyčnými vydavateli a akceptanty za jimi placené poplatky. Jako kompenzaci za to, že vydavatel nese ve větší míře náklady a rizika (zejména pojištění a náhrady v případě podvodů nebo nezaplacení, okamžité zaplacení, ačkoli je splatnost platby u držitele karty odložena) než akceptant (poskytující platební řešení), platí akceptant vydavateli mezibankovní poplatek, který je předmětem nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/751 ze dne 29. dubna 2015 o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce[5].

3. Na druhé straně existují třístranná schémata platebních karet zahrnující držitele karty, obchodníka a vydavatelsko-akceptační schéma platebních karet, které v sobě spojuje obě funkce. V důsledku toho se na ně nevztahuje právní úprava pro mezibankovní poplatky. Společnost American Express patří do tohoto typu třístranných schémat platebních karet.

4. Na základě těchto třístranných schémat platebních karet se vyvinuly obchodní modely, v nichž jsou kromě tří účastníků, které jsem právě zmínil, zapojeny další osoby, jako je poskytovatel platebních služeb s licencí, partner v rámci společného označování nebo zástupce. Pokud jde o tyto varianty třístranných schémat platebních karet, mezi které patří smluvní situace předložená Soudnímu dvoru, nařízení 2015/751 stanoví, že mají být považovány za čtyřstranná schémata platebních karet.

5. Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce poskytne Soudnímu dvoru příležitost objasnit způsob, jakým má být konkrétně provedeno postavení třístranných schémat platebních karet rozšířených prostřednictvím společného označování na roveň čtyřstranným schématům platebních karet, které je upraveno nařízením 2015/751, zejména pokud jde o omezení výše mezibankovního poplatku.

6. Soudní dvůr již totiž měl příležitost rozhodnout, že k tomu, aby bylo třístranné schéma platebních karet, se kterým partner v rámci společného označování uzavřel dohodu, považováno za čtyřstranné schéma platebních karet, není nezbytné, aby tento partner jednal jako vydavatel ve smyslu čl. 2 bodu 2 nařízení 2015/751[6]. Projednávaná věc umožní objasnit, jakým způsobem se pravidla pro stanovení mezní hodnoty mezibankovního poplatku v čtyřstranném schématu použijí na třístranné schéma rozšířené prostřednictvím společného označování.

7. Soudnímu dvoru navrhnu, aby na otázky College van Beroep voor het bedrijfsleven (odvolací soud pro správní spory v hospodářské oblasti, Nizozemsko) odpověděl s přihlédnutím k cílům nařízení 2015/751, a sice k jednotnému uplatňování pravidel hospodářské soutěže na mezibankovní poplatky, zlepšení fungování vnitřního trhu a snížení nákladů na transakce prováděné platebními kartami pro spotřebitele.

[4] – Elektronický platební terminál nebo karetní platební řešení na internetu nebo prostřednictvím mobilního telefonu.

[5] – Úř. věst. 2015, L 123, s. 1.

[6] – Viz rozsudek ze dne 7. února 2018, American Express (C-304/16, EU:C:2018:66).

II. Unijní právo

8. V bodech 10, 28, 29, 31 a 32 odůvodnění nařízení 2015/751 se uvádí:

„(10) Mezibankovní poplatky si obvykle mezi sebou v rámci určitého schématu platebních karet hradí poskytovatelé platebních služeb, kteří karty akceptují, a poskytovatelé platebních služeb, kteří karty vydávají. Mezibankovní poplatky tvoří hlavní součást poplatků, které obchodníkům za jednotlivé karetní platební transakce účtují akceptující poskytovatelé platebních služeb. Obchodníci tyto náklady spojené s kartami poté stejně jako všechny své ostatní náklady zahrnují do cen svého zboží a služeb. Hospodářská soutěž mezi schématy platebních karet, jejímž cílem je přesvědčit poskytovatele platebních služeb k vydávání vlastních karet, mezibankovní poplatky na trhu zvyšuje, namísto toho, aby je snižovala, což je v rozporu s nastolováním cenové disciplíny, kterou se hospodářská soutěž v tržní ekonomice zpravidla projevuje. Spolu s jednotným uplatňováním pravidel hospodářské soutěže na mezibankovní poplatky by regulace těchto poplatků zlepšila fungování vnitřního trhu a přispěla ke snížení transakčních nákladů pro spotřebitele.

[…]

(28) […] Řada čtyřstranných schémat platebních karet používá explicitní mezibankovní poplatek, který je většinou mnohostranný. V zájmu zohlednění existence implicitních mezibankovních poplatků a vytvoření rovných podmínek by měla být ta třístranná schémata platebních karet, která využívají poskytovatelů platebních služeb jakožto vydavatelů či akceptantů, pokládána za schémata čtyřstranná a měla by podléhat týmž pravidlům a současně by se měl na všechny poskytovatele vztahovat požadavek transparentnosti a další opatření související s pravidly obchodní činnosti. […]

(29) Služba vydávání je založena na smluvním vztahu mezi vydavatelem platebního prostředku a plátcem, bez ohledu na to, zda vydavatel drží peněžní prostředky jménem plátce. Vydavatel zpřístupňuje platební karty plátci, autorizuje transakce na terminálech a jejich ekvivalentech a může akceptantovi zaručovat platbu v případě transakcí, které jsou v souladu s pravidly příslušného schématu. Samotná distribuce platebních karet nebo technických služeb, jako je pouhé zpracování a uchovávání údajů, tedy není považována za vydávání.

[…]

(31) Je důležité zajistit, aby ustanovení o mezibankovních poplatcích, jež mají hradit nebo obdržet poskytovatelé platebních služeb, nebyla obcházena tím, že vydavatelům budou poplatky plynout alternativní cestou. Aby se tomu zabránilo, mělo by být čisté saldo poplatků, jež vydavatel uhradí do nebo obdrží od určitého schématu platebních karet, akceptanta nebo jakéhokoli jiného prostředníka, včetně případných poplatků za autorizaci, pokládáno za mezibankovní poplatek. Pro účely kontroly, zda nejsou příslušná ustanovení obcházena, by měla být při výpočtu mezibankovního poplatku zohledněna celková výše plateb či pobídek, jež vydavatel obdrží od určitého schématu platebních karet v souvislosti s regulovanými transakcemi, a od této částky by měly být odečteny poplatky, jež tento vydavatel tomuto schématu uhradí. Takto zohledňované platby, pobídky a poplatky mohou být přímé (to jest odvozené od objemu či specifické pro určité transakce), nebo nepřímé (například marketingové pobídky, bonusy či rabaty za dosažení určitých transakčních objemů). Pro účely kontroly, zda ustanovení tohoto nařízení nejsou obcházena, by měl být zohledněn

zejména zisk vydavatelů plynoucí ze zvláštních programů prováděných společně vydavateli a schématy platebních karet a příjmy ze zpracování, udělování licencí a dalších poplatků, jež zajišťují příjmy schémat platebních karet. […]

(32) Spotřebitelům zpravidla nejsou známy poplatky, jež obchodníci hradí za platební prostředek, který používají. Současně mohou různé pobídkové praktiky, které používají vydavatelé (např. cestovní poukazy, bonusy, rabaty, právo požadovat vrácení peněžních prostředků, pojištění zdarma a jiné), motivovat zákazníky k tomu, aby používali platební prostředky, a tím vytvářet vydavatelům vysoké poplatky. K zamezení těchto praktik by se měla opatření k omezení mezibankovních poplatků použít pouze na takové platební karty, z nichž se stal masově rozšířený produkt a jež obchodníci zpravidla jen s obtížemi odmítají vzhledem k jejich rozšířenému vydávání a používání (to jest spotřebitelské debetní a kreditní karty). V zájmu účinnějšího fungování trhu v neregulovaných částech odvětví a za účelem omezení převodů podnikatelské činnosti z regulovaných částí odvětví do částí neregulovaných je nutno přijmout několik opatření, k nimž patří mimo jiné oddělení schémat od infrastruktury, motivace plátců ze strany příjemců a selektivní přijímání platebních prostředků ze strany příjemce platby.“

9. Článek 1 nařízení 2015/751, nadepsaný „Oblast působnosti“, který je obsažen v kapitole I tohoto nařízení, nadepsané „Obecná ustanovení“, v odstavcích 3 a 5 stanoví:

„3. Kapitola II se nepoužije na:

[…]

c) transakce uskutečňované platebními kartami, jež vydala třístranná schémata platebních karet.

[…]

5. Jestliže třístranné schéma platebních karet uděluje jiným poskytovatelům platebních služeb licence na vydávání nebo akceptaci karetních platebních prostředků, či obojího, nebo vydává karetní platební prostředky s partnerem v rámci společného označování (‚co-branding‘) nebo prostřednictvím zástupce, je považováno za čtyřstranné schéma platebních karet. […]“

10. Článek 2 uvedeného nařízení zní:

„Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

[…]

2) ‚vydavatelem‘ poskytovatel platebních služeb, který se smluvně zavazuje poskytovat plátci platební prostředek za účelem iniciování a zpracování jeho karetních platebních transakcí;

[…]

10) ‚mezibankovním poplatkem‘ poplatek uplatňovaný na každou přímou nebo nepřímou (to jest prostřednictvím třetí osoby) transakci mezi vydavatelem a akceptantem. Čistá náhrada nebo jiné sjednané protiplnění je považována za součást mezibankovního poplatku;

11) ‚čistou náhradou' celková čistá částka plateb, slev či pobídek, jež vydavatel obdrží od určitého schématu platebních karet, akceptanta nebo jakéhokoli jiného prostředníka v souvislosti s karetními platebními transakcemi nebo souvisejícími činnostmi;

12) ‚transakčním poplatkem účtovaným obchodníkovi' poplatek, jejž hradí příjemce akceptantovi v souvislosti s karetními platebními transakcemi;

[…]

17) ‚čtyřstranným schématem platebních karet' schéma platebních karet, v němž jsou za účasti tohoto schématu, vydavatele (na straně plátce) a akceptanta (na straně příjemce) prováděny karetní platební transakce z platebního účtu plátce na platební účet příjemce;

18) ‚třístranným schématem platebních karet' schéma platebních karet, v němž samotné schéma poskytuje služby akceptace a vydávání, přičemž karetní platební transakce jsou prováděny z platebního účtu plátce na platební účet příjemce v rámci daného schématu. Jestliže třístranné schéma platebních karet uděluje jiným poskytovatelům platebních služeb licence na vydávání karetních platebních prostředků nebo akceptaci karetních platebních transakcí, nebo obojí, nebo vydává karetní platební prostředky s partnerem v rámci společného označování (‚co-branding') nebo prostřednictvím zástupce, je považováno za čtyřstranné schéma platebních karet;

[…]

24) ‚poskytovatelem platebních služeb' fyzická či právnická osoba, jež získala povolení poskytovat platební služby uvedené v příloze směrnice 2007/64/ES[7] nebo je uznána za vydavatele elektronických peněz podle čl. 1 odst. 1 směrnice 2009/110/ES[8]. Poskytovatel platebních služeb může být vydavatelem, akceptantem či obojím;

[…]

30) ‚platební značkou' jakýkoli fyzický nebo digitální název, pojem, označení, symbol nebo jejich kombinace, jejichž pomocí lze označit, v rámci jakého schématu platebních karet jsou karetní platební transakce uskutečňovány;

[…]

32) ‚společným označováním' (‚co-branding') umístění přinejmenším jedné značky platebního schématu a přinejmenším jedné značky, která není značkou platebního schématu, na tentýž karetní platební prostředek;

[…]"

7 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES (Úř. věst. 2007, L 319, s. 1). Směrnice 2007/64 byla zrušena směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES (Úř. věst. 2015, L 337, s. 35).

8 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. září 2009 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES (Úř. věst. 2009, L 267, s. 7).

11. Článek 4 nařízení 2015/751, který je obsažen v kapitole II tohoto nařízení, nadepsané „Mezibankovní poplatky“, se týká „[m]ezibankovních poplatků za transakce uskutečňované spotřebitelskými kreditními kartami“ a stanoví:

„Za transakce uskutečňované kreditními kartami nesmějí poskytovatelé platebních služeb nabízet ani požadovat mezibankovní poplatky účtované za jednotlivou transakci vyšší než 0,3 % hodnoty transakce. […]“

12. Článek 5 tohoto nařízení, nadepsaný „Zákaz obcházení mezních hodnot“, který je rovněž obsažen v této kapitole II, stanoví:

„Pro účely uplatňování mezních hodnot podle článků 3 a 4 se za součást mezibankovního poplatku považuje jakékoli sjednané protiplnění, včetně čisté náhrady, jehož cíl nebo účinek je rovnocenný mezibankovnímu poplatku a které vydavatel obdrží od schématu platebních karet, akceptanta nebo jiného zprostředkovatele za platební transakce či související činnosti.“

III. Skutkové okolnosti sporu v původním řízení a předběžné otázky

13. Společnost American Express Europe SA a společnost American Express Carte France SA (dále společně nebo jednotlivě jen „Amex“) provozují třístranné schéma platebních karet, zatímco společnost MasterCard Europe SA (dále jen „MasterCard“) a společnost Visa Europe Ltd (dále jen „Visa“) provozují čtyřstranné schéma platebních karet.

14. Během roku 2010 uzavřely společnosti Amex a Koninklijke Luchtvaart Maatschappij NV (dále jen „KLM“) partnerství v rámci společného označování na období od 1. června 2011 do 1. června 2019. V rámci tohoto partnerství vydává společnost Amex spotřebitelům a podnikům kreditní karty se společnou značkou (co-brandové kreditní karty) a na základě nákupů uskutečněných prostřednictvím těchto karet vzniká právo na „míle“ zakoupené společností Amex v rámci věrnostního programu společnosti KLM. Tento věrnostní program, do něhož se „míle“ připisují rovněž při nákupech letů od společnosti KLM nebo při nákupech u partnerů společnosti KLM, umožňuje zakoupit lety nebo služby poskytované společností KLM. Společnost Amex zaplatila společnosti KLM nejen bonus za uzavření smlouvy, ale také: a) roční částky za používání obchodních značek a za přístup k věrnostnímu programu; b) procentní podíl z poplatků vybraných od držitele karty za kartu a její příslušenství; c) procentní podíl z výdajů uskutečněných kartou a d) poplatky za nákup „mílí“.

15. V průběhu roku 2018 si společnost KLM vybrala na základě výběrového řízení opět společnost Amex jako partnera v programu společného označování. Nové dohody omezily protiplnění, která byla vyplácena společností Amex na částky stanovené v písmenech a) a d) uvedených v bodě 14 tohoto stanoviska, kromě bonusu za uzavření smlouvy.

16. V květnu 2017 zahájil Autoriteit Consument en Markt (Úřad pro spotřebitele a trhy, Nizozemsko) (dále jen „ACM“) šetření týkající se této spolupráce a rozhodnutím ze dne 6. března 2019 uložil společnosti Amex, aby pod hrozbou donucovací pokuty dodržovala mezní hodnotu 0,3 % hodnoty transakce na ročním základě a na transakci, která je pro mezibankovní poplatek stanovena nařízením 2015/751. Pro účely výpočtu výše mezibankovních poplatků zaplacených společností Amex společnosti KLM, která značně přesahovala mezní hodnotu 0,3 %, sečetl ACM za každý rok veškeré odměny zaplacené společností Amex v průběhu čtyř let trvání

programu a vydělil tuto částku objemem plateb provedených prostřednictvím karet se společnou značkou. Společnosti Amex a KLM toto rozhodnutí ze dne 6. března 2019 napadly a požádaly o vydání předběžného opatření.

17. Rozhodnutím ze dne 24. července 2019 pozastavil soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních platnost příkazu pod donucovací pokutou vůči společnosti Amex z důvodu, že metoda použitá ACM neumožňovala odečíst od celkového protiplnění, které společnost Amex zaplatila společnosti KLM, hodnotu „mílí“ zakoupených společností Amex.

18. Rozhodnutím ze dne 22. ledna 2020 prohlásil ACM námitky společností Amex a KLM proti příkazu pod donucovací pokutou za neopodstatněné z důvodu, že veškerá protiplnění, která společnost KLM obdržela, musí být kvalifikována jako „čistá náhrada“, aniž by bylo nutné prokazovat, že tato protiplnění jsou svým cílem nebo účinkem rovnocenná mezibankovnímu poplatku, a dále že protihodnotu „mílí“ zakoupených společností Amex nelze odečíst od celkové výše protiplnění zaplaceného společnosti KLM.

19. Rozhodnutím ze dne 21. prosince 2020 uplatnila ACM vůči společnosti Amex donucovací pokutu až do výše 10 milionů eur. ACM sice uznává metodu použitou společností Amex, zpochybňuje však hodnotu „mílí“ stanovenou společností Amex z důvodu existence „mílí“, které držitelé karet nevyužili.

20. Rechtbank Rotterdam (soud v Rotterdamu, Nizozemsko) shledal žaloby podané společnostmi Amex a KLM důvodnými a zrušil rozhodnutí ze dne 22. ledna 2020 a ze dne 21. prosince 2020 z důvodu, že třístranné schéma platebních karet uskutečňované s partnerem v rámci společného označování podléhá ustanovením článku 4 nařízení 2015/751 ve spojení s článkem 5 tohoto nařízení, a v důsledku toho mělo být prokázáno, že poplatky zaplacené partnerovi v rámci společného označování mají účinek nebo cíl rovnocenný mezibankovnímu poplatku, aby je bylo možné za mezibankovní poplatek považovat. Uvedený soud měl rovněž za to, že tento účinek musí být posouzen nikoli z hlediska pobídek k vydávání a používání kreditních karet se společnou značkou v rámci vztahu Amex-KLM, jak to učinil ACM, ale z hlediska vnitřního trhu a transakčních nákladů pro spotřebitele.

21. Společnosti Amex, Visa, MasterCard a KLM a ACM podaly proti tomuto rozhodnutí odvolání. Společnosti International Card Services BV (dále jen „ICS“), která vystupuje jako vydavatel pro společnosti Visa a MasterCard, bylo povoleno vedlejší účastenství v odvolacím řízení.

22. Předkládající soud má pochybnosti, pokud jde o zásady a způsob použití článků 4 a 5 nařízení 2015/751 na platby uskutečněné prostřednictvím třístranného schématu platebních karet vůči partnerovi v rámci společného označování, který není vydavatelem ve smyslu této právní úpravy. Kromě toho si v případě, že by tyto články byly použitelné, klade otázku, zda je, či není možné od celkové výše částek obdržených společností KLM odečíst hodnotu „mílí“ zakoupených společností Amex a transakční poplatky účtované společnosti KLM.

23. Za těchto podmínek se College van Beroep voor het bedrijfsleven (odvolací soud pro správní spory v hospodářské oblasti) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být čl. 2 bod 11 nařízení [2015/751] vykládán pro účely použití hmotněprávních ustanovení tohoto nařízení v tom smyslu, že celková čistá částka plateb, slev či pobídek, jež partner v rámci společného označování (‚co-branding‘) obdrží v třístranném schématu platebních karet za karetní platební transakci nebo činnosti s ní spojené, musí být považována za čistou náhradu, i když tento partner v rámci společného označování není vydavatelem?

2) Musí být článek 4 nařízení 2015/751 ve spojení s čl. 2 bodem 10 druhou větou [tohoto nařízení] vykládán v tom smyslu, že čistá náhrada spadá přímo do působnosti [uvedeného] článku 4?

3) Musí být článek 5 nařízení 2015/751 vykládán v tom smyslu, že se vztahuje i na protiplnění, včetně čistých náhrad, které partner v rámci společného označování obdrží od schématu platebních karet, pokud tento partner není vydavatelem?

4) a) Musí být článek 5 nařízení 2015/751 vykládán v tom smyslu, že protiplnění, včetně čistých náhrad, které partner v rámci společného označování obdrží za platební transakce nebo činnosti s nimi spojené, má stejný cíl jako mezibankovní poplatek, pokud má toto protiplnění rozšířit činnosti schématu platebních karet?

b) Musí být článek 5 nařízení 2015/751 vykládán v tom smyslu, že protiplnění, včetně čistých náhrad, které partner v rámci společného označování obdrží za platební transakce nebo činnosti s nimi spojené, má stejný účinek jako mezibankovní poplatek, pokud má toto protiplnění vést k rozšíření činností schématu platebních karet?

c) V případě záporné odpovědi na [čtvrtou otázku písm. a) a b)], vyvstává následující otázka: Na základě jakých kritérií nebo faktorů musí být posouzeno, zda protiplnění, včetně čistých náhrad, které partner v rámci společného označování obdrží za platební transakce nebo činnosti s nimi spojené, má stejný cíl nebo účinek jako mezibankovní poplatek?

5) Musí být článek 5 nařízení 2015/751 vykládán v tom smyslu, že protiplnění musí být pro účely použití článku 4 tohoto nařízení považováno za součást mezibankovního poplatku již tehdy, pokud má stejný cíl jako mezibankovní poplatek?

6) Musí být čl. 2 bod 11 nařízení 2015/751 vykládán v tom smyslu, že je možné transakční poplatek účtovaný obchodníkovi, který partner v rámci společného označování platí do třístranného schématu platebních karet, odečíst od plateb, slev či pobídek, které tento partner obdrží od schématu platebních karet za karetní platební transakci nebo činnosti s ní spojené?

7) a) Musí být čl. 2 bod 11 nařízení 2015/751 vykládán v tom smyslu, že od celkové částky, kterou partner v rámci společného označování obdrží od schématu platebních karet, je možné odečíst nejen finanční poplatky tohoto partnera, nýbrž také jeho náklady nebo hospodářskou hodnotu jeho plnění?

b) V případě kladné odpovědi na [sedmou otázku písm. a)]: Podle jakých měřítek musí být tato hodnota určena?“

24. Písemná vyjádření předložily společnosti Amex a KLM, ACM, společnosti MasterCard, Visa a ICS, jakož i Evropská komise. Tito účastníci řízení přednesli svá ústní vyjádření na jednání, které se konalo dne 12. prosince 2024.

IV. Analýza

A. K první předběžné otázce

25. Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda částky, které společnost Amex zaplatila společnosti KLM jako protiplnění podle dohody o spolupráci v rámci společného označování, představují čistou náhradu ve smyslu čl. 2 bodu 11 nařízení 2015/751, i když společnost KLM není vydavatelem.

26. Je třeba připomenout, že cílem nařízení 2015/751, jak naznačuje jeho název, je upravit mezibankovní poplatky za karetní platební transakce. Toto nařízení tyto poplatky definuje jako poplatky uplatňované na každou přímou nebo nepřímou (tj. prostřednictvím třetí osoby) transakci mezi vydavatelem a akceptantem, kteří se zúčastňují karetní platební transakce. Čistá náhrada nebo jiné sjednané protiplnění jsou považovány za součást mezibankovního poplatku [9]. Tím, že jsou protiplnění kvalifikována jako „čistá náhrada“, se tato protiplnění zahrnují do výpočtu mezibankovního poplatku, jehož mezní hodnota je stanovena nařízením 2015/751 [10]. Toto omezení se však nevztahuje na třístranná schémata platebních karet [11], ledaže se jedná o třístranné schéma platebních karet rozšířené prostřednictvím společného označování [12].

27. Odpověď na otázku předkládajícího soudu lze snadno vyvodit z judikatury Soudního dvora. V rozsudku ze dne 7. února 2018, American Express [13], totiž Soudní dvůr rozhodl, že čl. 1 odst. 5 nařízení 2015/751 musí být vykládán v tom smyslu, že v rámci dohody, kterou uzavřel partner v rámci společného označování nebo zástupce s třístranným schématem platebních karet, není nezbytné, aby tento partner v rámci společného označování nebo tento zástupce jednal jako vydavatel ve smyslu čl. 2 bodu 2 tohoto nařízení k tomu, aby uvedené schéma bylo považováno za vydávající karetní platební prostředky s partnerem v rámci společného označování nebo prostřednictvím zástupce, a tedy aby bylo považováno za čtyřstranné schéma platebních karet ve smyslu prvního z těchto ustanovení [14].

28. V tomto rozsudku Soudní dvůr potvrdil částečné postavení třístranných schémat platebních karet rozšířených prostřednictvím společného označování na roveň čtyřstranným schématům platebních karet, a to i v případě, že partner v rámci společného označování není vydavatelem. Nepřijal tedy analýzu společnosti Amex, která ve věci, v níž byl vydán uvedený rozsudek, tvrdila,

[9] – Viz čl. 2 bod 10 nařízení 2015/751.

[10] – Viz články 3 (transakce uskutečňované debetními kartami) a 4 (transakce uskutečňované kreditními kartami) nařízení 2015/751.

[11] – Viz čl. 1 odst. 3 písm. c) nařízení 2015/751.

[12] – Viz čl. 1 odst. 5 nařízení 2015/751.

[13] – C-304/16, EU:C:2018:66.

[14] – Viz rozsudek ze dne 7. února 2018, American Express (C-304/16, EU:C:2018:66, bod 73 a bod 1 výroku).

že na základě znění bodu 28 odůvodnění nařízení 2015/751 [15], který zmiňuje pouze jeden ze tří případů stanovených v čl. 1 odst. 5 tohoto nařízení, se postavení na roveň uplatní pouze v uvedeném případě, a sice tehdy, pokud je partner v rámci společného označování vydavatelem.

29. Článek 2 bod 11 nařízení 2015/751, který definuje „čistou náhradu“ jako celkovou čistou částku plateb, slev či pobídek, jež vydavatel obdrží od určitého schématu platebních karet, akceptanta nebo jakéhokoli jiného prostředníka v souvislosti s karetními platebními transakcemi nebo souvisejícími činnostmi, musí být tedy vykládán ve světle tohoto částečného postavení na roveň.

30. K vyvození důsledků z tohoto částečného postavení na roveň v případě, že mimo schéma platebních karet chybí vydavatel, je nezbytné vyložit čl. 2 bod 11 nařízení 2015/751 způsobem, který zohlední jak znění, tak kontext tohoto ustanovení a cíle sledované tímto nařízením.

31. Zaprvé odkaz na částky, jež obdrží vydavatel, v definici „čisté náhrady“ může na první pohled naznačovat, že v případě neexistence takového vydavatele, jako je tomu v případě třístranného schématu platebních karet rozšířeného prostřednictvím společného označování, jak jej analyzoval předkládající soud, nelze tuto definici použít. Naproti tomu z logiky částečného postavení na roveň čtyřstrannému schématu platebních karet je zřejmé, že další zúčastněnou osobou je partner v rámci společného označování. Uvedená definice navíc uvádí, že se zohledňují částky obdržené od schématu platebních karet. V třístranném schématu platebních karet, které je rozšířené prostřednictvím společného označování, přitom již z povahy věci takové schéma platebních karet existuje. V důsledku toho se mi zdá, že částky, které partner v rámci společného označování obdržel od schématu platebních karet, odpovídají čisté náhradě.

32. Zadruhé cíl nařízení 2015/751 je jasný: dosáhnout jednotného uplatňování pravidel hospodářské soutěže na mezibankovní poplatky, zlepšit fungování vnitřního trhu a snížit náklady spotřebitelů na transakce uskutečňované platebními kartami [16]. Částečné postavení na roveň má přitom za následek, že se na některá třístranná schémata platebních karet vztahují pravidla kapitoly II tohoto nařízení, která se týkají zejména omezení mezibankovních poplatků, mezi něž patří čisté náhrady.

33. Výklad definice „čisté náhrady“ v kontextu částečného postavení na roveň čtyřstrannému schématu platebních karet tudíž musí zohledňovat uvedený cíl spočívající ve snížení nákladů na platbu kartou. Soudní dvůr již rozhodl, že nelze vyloučit, že určitý druh protiplnění nebo zvýhodnění může být identifikován jako implicitní mezibankovní poplatek ve smyslu bodu 28 odůvodnění nařízení 2015/751, aniž by partner v rámci společného označování, s kterým třístranné schéma platebních karet uzavřelo dohodu, byl nutně zapojen do činnosti vydávání tohoto schématu [17].

34. To v uvedeném kontextu vede k širokému výkladu pojmu „čistá náhrada“, podle něhož by měl zahrnovat celkovou čistou částku plateb, slev nebo pobídek, jež partner v rámci společného označování obdrží zejména od určitého schématu platebních karet.

[15] – Tento bod odůvodnění mimo jiné uvádí, že „[v] zájmu zohlednění existence implicitních mezibankovních poplatků a vytvoření rovných podmínek by měla být ta třístranná schémata platebních karet, která využívají poskytovatelů platebních služeb jakožto vydavatelů či akceptantů, pokládána za schémata čtyřstranná a měla by podléhat týmž pravidlům“.

[16] – Viz bod 10 odůvodnění nařízení 2015/751.

[17] – Viz rozsudek ze dne 7. února 2018, American Express (C-304/16, EU:C:2018:66, bod 71).

35. Jak poukazuje ACM, Komise ve své zprávě o uplatňování nařízení 2015/751, s níž počítá článek 17 tohoto nařízení, uvádí, že čistá náhrada v rámci rozšířeného třístranného schématu platebních karet odpovídá celkové čisté částce plateb, slev a pobídek, jež obdrží partner v rámci společného označování nebo zástupce [18].

36. Navrhuji proto odpovědět na první předběžnou otázku tak, že čl. 2 bod 11 nařízení 2015/751 ve spojení s čl. 1 odst. 5 tohoto nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že čistá náhrada odpovídá celkové čisté částce plateb, slev nebo pobídek, jež partner v rámci společného označování obdrží zejména od třístranného schématu platebních karet rozšířeného prostřednictvím společného označování, i když partner v rámci společného označování není vydavatelem.

B. Ke druhé předběžné otázce

37. Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 4 nařízení 2015/751 ve spojení s čl. 2 bodem 10 druhou větou tohoto nařízení vykládán v tom smyslu, že čistá náhrada spadá přímo do působnosti tohoto článku 4.

38. Podle definice „mezibankovního poplatku“ uvedené v čl. 2 bodě 10 nařízení 2015/751 se čistá náhrada nebo jiná sjednaná protiplnění považují za součást mezibankovního poplatku. Z tohoto důvodu se na ně přímo vztahuje článek 4 tohoto nařízení, který omezuje výši mezibankovního poplatku na 0,3 % hodnoty transakce u každé transakce uskutečňované kreditní kartou.

39. S tímto výkladem nicméně nesouhlasí pouze společnosti Amex a KLM, když tvrdí, že by tento výklad zbavil užitečného účinku článek 5 uvedeného nařízení, který stanoví pravidlo zákazu obcházení těchto mezních hodnot výslovným odkazem na čistou náhradu.

40. Pochybnosti totiž vyplývají z toho, že toto pravidlo zakazující obcházení mezních hodnot stanoví, že k tomu, aby mohla být sjednaná protiplnění, včetně čisté náhrady, považována za součást mezibankovního poplatku, musí mít účinek nebo cíl rovnocenný mezibankovnímu poplatku.

41. Zatímco postavení čisté náhrady na roveň mezibankovnímu poplatku je v definici tohoto mezibankovního poplatku nepodmíněné, v pravidle zákazu obcházení mezních hodnot je naproti tomu podmíněno rovnocenným cílem nebo účinkem. Pouhý doslovný výklad tedy podle všeho nepostačuje k odpovědi na druhou otázku předkládajícího soudu.

42. V původním návrhu nařízení předloženém Komisí [19] nebyla čistá náhrada v definici „mezibankovního poplatku“ zahrnuta a objevila se pouze v pravidle zákazu obcházení mezních hodnot v článku 5, které uvádělo, že se „jakákoliv čistá náhrada […] považuje za součást mezibankovního poplatku“: otázka rovnocenného účinku nebo cíle zde nevyvstávala. Naproti tomu články 3 a 4, které stanovovaly pravidla pro mezní hodnoty mezibankovního poplatku, uváděly, že „poskytovatelé platebních služeb nesmějí nabízet ani požadovat mezibankovní poplatek […] ani jiné sjednané protiplnění s rovnocenným cílem či účinkem“.

[18] – Viz zpráva ze dne 29. června 2020 o uplatňování nařízení (EU) 2015/751 o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce [SWD(2020) 118 final], která je k dispozici v anglickém jazyce na následující internetové adrese: https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2021-10/IFR_report_card_payment.pdf, p. 13.

[19] – Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce, předložený Komisí dne 24. července 2013 [COM(2013) 550 final].

43. Čistá náhrada tak byla od počátku postavena na roveň mezibankovnímu poplatku, a to nikoli v rámci její definice, ale v pravidle zákazu obcházení mezních hodnot, a z tohoto důvodu se na ni nevztahovala povinnost mít rovnocenný účinek nebo cíl. Kromě toho se uvažovalo o jiných protiplněních, která měla mít za účelem zahrnutí do výpočtu mezní hodnoty účinek nebo cíl rovnocenný mezibankovnímu poplatku. Bylo tudíž stanoveno jasné rozdělení mezi mezibankovním poplatkem, jehož součástí byla čistá náhrada přímo podléhající mezní hodnotě, na jedné straně a „jinými protiplněními“, na která se vztahovalo omezení pouze tehdy, pokud měla cíl nebo účinek rovnocenný mezibankovnímu poplatku, na straně druhé.

44. Teleologický výklad nařízení 2015/751 poskytuje vodítka v témže smyslu. Bod 28 odůvodnění tohoto nařízení totiž zmiňuje možnost implicitních mezibankovních poplatků u třístranných schémat platebních karet využívajících poskytovatele platebních služeb. Upřesňuje, že aby tato schémata přispívala k vytvoření rovných podmínek hospodářské soutěže, měla by podléhat stejným pravidlům jako čtyřstranná schémata platebních karet. Tento bod odůvodnění přitom tím, že zmiňuje implicitní mezibankovní poplatky, odkazuje na protiplnění, která musí být omezena jako taková, a nikoli pouze tehdy, mají-li účinek nebo cíl rovnocenný přímému mezibankovnímu poplatku. Je třeba připomenout, že Soudní dvůr rozhodl, že toto postavení takových třístranných schémat na roveň čtyřstranným schématům musí platit i v případě třístranných schémat rozšířených prostřednictvím společného označování nebo prostřednictvím zastoupení, aby bylo zajištěno dodržování cílů nařízení 2015/751 [20]. Uvedený bod odůvodnění, jak jej vykládá Soudní dvůr, tedy vede k závěru, že v případě rozšířeného třístranného schématu platebních karet se na čistou náhradu přímo vztahuje omezení stanovené v článku 4 tohoto nařízení.

45. Tento výklad lze potvrdit na základě bodu 31 odůvodnění zmíněného nařízení. Tím, že odkazuje na čistou náhradu, totiž značí, že musí být „pokládáno za mezibankovní poplatek“, aniž zmiňuje nutnost, aby byl jeho účinek nebo cíl rovnocenný tomuto mezibankovnímu poplatku. Skutečnost, že tento bod odůvodnění zmiňuje rizika obcházení mezních hodnot, nestačí podle mého názoru ke zpochybnění skutečnosti, že jeho znění jasně potvrzuje, že čistou náhradu je třeba považovat za mezibankovní poplatek.

46. Navrhuji proto odpovědět na druhou předběžnou otázku tak, že článek 4 nařízení 2015/751 ve spojení s čl. 2 bodem 10 druhou větou tohoto nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že čistá náhrada spadá přímo do působnosti tohoto článku 4.

C. Ke třetí předběžné otázce

47. Předkládající soud si klade otázku, zda se na protiplnění, včetně čisté náhrady, které partner v rámci společného označování, který není vydavatelem, obdrží od schématu platebních karet, vztahuje pravidlo zákazu obcházení mezních hodnot zavedené článkem 5 nařízení 2015/751.

48. Vzhledem k tomu, že navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na druhou předběžnou otázku tak, že uvedená protiplnění spadají do působnosti článku 4 tohoto nařízení, navrhuji odpovědět na tuto třetí otázku pouze podpůrně.

49. Podle ustanovení o postavení na roveň, které je upraveno v čl. 1 odst. 5 nařízení 2015/751, podléhají třístranná schémata platebních karet rozšířená prostřednictvím společného označování stejným pravidlům, jako jsou ta, která se vztahují na čtyřstranná schémata platebních karet.

[20] – Viz rozsudek ze dne 7. února 2018, American Express (C-304/16, EU:C:2018:66, body 71 a 73).

Pravidlo zákazu obcházení uvedené v článku 5 tohoto nařízení se tedy na tato schémata použije za stejných podmínek, jako jsou podmínky stanovené v článku 4 uvedeného nařízení, a sice tak, že je třeba analyzovat protiplnění, která obdržel partner v rámci společného označování k tomu, aby bylo možné zjistit, zda musí být tato protiplnění považována, mají-li účinek nebo cíl rovnocenný mezibankovnímu poplatku, za mezibankovní poplatek, na který se vztahují mezní hodnoty stanovené v článcích 3 a 4 téhož nařízení.

50. Zdá se tedy, že se v tomto případě pravidlo zákazu obcházení stanovené v článku 5 nařízení 2015/751 dubluje s přímým omezením mezibankovního poplatku upraveným v článku 4 tohoto nařízení. To však neznamená, že se v tomto případě na protiplnění zaplacená partnerovi v rámci společného označování přímé omezení článku 4 nepoužije. Kromě toho mohou existovat protiplnění, která nejsou čistými náhradami, která mohou mít stejný účinek nebo cíl jako mezibankovní poplatek.

51. Navrhuji tedy odpovědět předkládajícímu soudu tak, že článek 5 nařízení 2015/751 musí být vykládán v tom smyslu, že do jeho působnosti spadají protiplnění, včetně čistých náhrad, které obdrží partner v rámci společného označování, i když není vydavatelem.

D. Ke čtvrté a páté předběžné otázce

52. Čtvrtou a pátou otázkou, které navrhuji posoudit společně, se předkládající soud v podstatě dotazuje Soudního dvora na podmínky použití pravidla zákazu obcházení mezních hodnot stanoveného v článku 5 nařízení 2015/751.

53. Stejně jako v případě předchozí otázky je odpověď na tyto otázky pouze podpůrná, neboť na čistou náhradu se podle mého názoru přímo vztahuje omezení stanovené v článku 4 tohoto nařízení.

54. Domnívám se, že odpověď na tyto otázky předkládajícího soudu lze zčásti snadno dovodit ze samotného výkladu článku 5 nařízení 2015/751. Aby totiž bylo možné považovat protiplnění, včetně čisté náhrady, za součást mezibankovního poplatku, musí mít cíl nebo účinek rovnocenný zmíněnému poplatku. Tato analýza se navíc použije jak na čtyřstranná schémata platebních karet, tak na rozšířená třístranná schémata platebních karet, neboť uvedený článek mezi nimi nerozlišuje.

55. Zvolené kritérium je tedy alternativní: k tomu, aby mohla být přijatá protiplnění považována za mezibankovní poplatek, stačí, aby měla buď cíl, nebo účinek rovnocenný mezibankovnímu poplatku.

56. Vezmeme-li v úvahu cíl nařízení 2015/751, pokud jde o pravidlo zákazu obcházení zavedených mezních hodnot, který je jasně formulován v bodě 31 odůvodnění tohoto nařízení, je jím zabránit obcházení ustanovení týkajících se mezibankovních poplatků, zejména jejich omezení, tím, že vydavatelům budou poplatky plynout alternativní cestou. Bod 32 odůvodnění tohoto nařízení doplňuje, že spotřebitelům zpravidla nejsou známy poplatky, jež obchodníci hradí za platební prostředek, který používají, a dále že pobídkové praktiky zavedené vydavateli, jako jsou cestovní poukazy, je mohou motivovat k tomu, aby používali platební prostředky a tím vytvářet vydavatelům vysoké poplatky.

57. Omezení mezibankovních poplatků přímo na základě článku 4 nařízení 2015/751 nebo prostřednictvím pravidla zákazu obcházení má tedy za cíl regulovat pobídky k používání toho či onoho platebního prostředku. Jak ve svých otázkách uvádí předkládající soud, rozšíření činností schématu platebních karet může odpovídat cíli nebo účinku uvedenému v článku 5 tohoto nařízení.

58. Obava, že by všechny operace na podporu vydávání platebních karet spadaly do působnosti článku 4 nařízení 2015/751, se mi jeví jako neopodstatněná. Pro uplatnění uvedeného článku 4 je totiž nutné, aby existovala jednak spolupráce v rámci společného označování nebo dohoda o zastupování, s níž je propagační činnost spojena, a jednak transakce mezi tímto partnerem nebo zástupcem a třístranným schématem platebních karet. Při posuzování jednotlivých situací, které budou předloženy vnitrostátnímu soudu, je proto kritérium rozšíření činnosti schématu platebních karet užitečným kritériem k ověření toho, zda nedochází k obcházení mezních hodnot.

59. Naproti tomu kritérium účinku na trh, jak je v podstatě navrženo ve vyjádřeních společností Visa, KLM a Amex, které poukazují na nutnost prokázat selhání trhu, které je rovnocenné selhání trhu způsobenému mezibankovními poplatky v čtyřstranných schématech, není relevantní. Tím, že unijní normotvůrce postavil v nařízení 2015/751 rozšířená třístranná schémata platebních karet, pokud jde o omezení mezibankovních poplatků, na roveň čtyřstranným schématům platebních karet, se totiž zjevně rozhodl předpokládat, že selhání trhu je v obou případech totožné, a podrobit je objektivnímu omezení za účelem nápravy tohoto selhání trhu.

60. Navrhuji tedy odpovědět na čtvrtou a pátou předběžnou otázku tak, že článek 5 nařízení 2015/751 musí být vykládán v tom smyslu, že zaprvé jakékoli sjednané protiplnění, včetně čisté náhrady, které má buď cíl, nebo účinek rovnocenný mezibankovnímu poplatku a které partner v rámci společného označování obdrží od určitého schématu platebních karet, akceptanta nebo jiného zprostředkovatele za platební transakce či související činnosti, je považováno za součást mezibankovního poplatku, a zadruhé, že kritérium rozšíření činností schématu platebních karet je pro posouzení tohoto rovnocenného cíle nebo účinku relevantní.

E. K šesté předběžné otázce

61. Podstatou šesté otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 2 bod 11 nařízení 2015/751 vykládán v tom smyslu, že transakční poplatek zaplacený partnerem v rámci společného označování, pokud vystupuje jako obchodník využívající služeb třístranného schématu platebních karet, lze odečíst od plateb, slev nebo pobídek, které od tohoto schématu obdržel za karetní platební transakce nebo související činnosti.

62. Článek 2 bod 11 nařízení 2015/751 definuje „čistou náhradu“ s přihlédnutím k definici pojmu „transakční poplatek účtovaný obchodníkovi“, která je uvedena v čl. 2 bodě 12 tohoto nařízení. Tento transakční poplatek je totiž vymezen jako poplatek, jejž hradí příjemce akceptantovi v souvislosti s karetními platebními transakcemi.

63. Potíže vyplývají jednak ze skutečnosti, že v rámci třístranného schématu platebních karet plní funkce akceptanta a vydavatele jediný subjekt, a to schéma, a dále z toho, že partner v rámci společného označování, který musí být k tomu, aby bylo možné použít mezní hodnoty mezibankovního poplatku, považován za vydavatele, může být rovněž příjemcem, a sice obchodníkem, který využívá služeb schématu.

64. Jak však uvádějí Komise, společnosti MasterCard a Visa a ACM, odpověď na tuto otázku musí být záporná. Transakční poplatek zaplacený partnerem v rámci společného označování totiž nesouvisí s partnerstvím uzavřeným v rámci schématu platebních karet, neboť může být zaplacen jinému schématu platebních karet. Jeho zahrnutí, formou odpočtu, do výpočtu čisté náhrady by naopak posílilo motivaci partnera v rámci společného označování k rozvoji činnosti schématu platebních karet, což je v rozporu s cíli nařízení 2015/751 [21].

65. Navrhuji proto odpovědět na šestou předběžnou otázku tak, že čl. 2 bod 11 nařízení 2015/751 musí být vykládán v tom smyslu, že transakční poplatek účtovaný obchodníkovi nelze odečíst od plateb, slev a pobídek, které obchodník obdrží jakožto partner v rámci společného označování od třístranného schématu platebních karet rozšířeného o společné označování za karetní platební transakce nebo související činnosti.

F. K sedmé předběžné otázce

66. Předkládající soud se táže, zda má být čl. 2 bod 11 nařízení 2015/751 vykládán v tom smyslu, že umožňuje pro účely výpočtu čisté náhrady odečíst od celkové částky, kterou partner v rámci společného označování obdrží od schématu platebních karet nejen peněžní poplatky zaplacené partnerem v rámci společného označování, ale také náklady nebo hospodářskou hodnotu plnění tohoto partnera v rámci společného označování. Uvedený soud si případně klade otázku ohledně kritérií pro výpočet této hodnoty.

67. Je třeba připomenout, že předkládající soud bude muset především prokázat, že dotčená plnění souvisejí s karetními platebními transakcemi nebo souvisejícími činnostmi.

68. Definice „čisté náhrady“ odkazuje pouze na celkovou čistou částku plateb, slev a pobídek, které vydavatel obdrží od schématu platebních karet. Pojmy platba, sleva a pobídka tak musí být stejné bez ohledu na to, zda se jedná o částky obdržené vydavatelem nebo partnerem v rámci společného označování nebo o částky, které platí do schématu, které musí být od těchto obdržených částek odečteny.

69. Na podporu ať už širokého, nebo restriktivního výkladu těchto pojmů účastníci řízení a zúčastnění poukazují na nebezpečí obcházení omezení mezibankovního poplatku. První z nich (společnosti KLM a Amex) uvádějí, že nezohlednění poskytnutých plnění při výpočtu čisté náhrady by vedlo k tomu, že by účastníci řízení využívali takový pobídkový mechanismus k obcházení tohoto omezení ve prospěch vydavatelů. Naproti tomu ti druzí (společnost Visa a ACM) mají za to, že je třeba zohlednit pouze peněžní platby, které představují objektivně ověřitelnou hodnotu, zatímco hodnota poskytnutého plnění může být uměle nadhodnocována za účelem snížení částky čisté náhrady a obcházení mezní hodnoty mezibankovního poplatku.

70. Vůle mít pravidlo, které je snadno použitelné prostřednictvím výkladu zahrnujícího do výše čisté náhrady pouze peněžní platby, je pochopitelná. ACM tak na jednání souhlasil s tím, že je pro něj mimořádně časově náročné a obtížné ověřovat dodržování mezních hodnot v případě nepeněžních plnění. Tento výklad je podpořen skutečností, že v bodě 31 třetí větě odůvodnění

[21] – Účetní dvůr kromě toho nalezl tři studie naznačující, že transakční poplatky jiné, než mezibankovní poplatky nejsou zanedbatelné, a dokonce že došlo ke zvýšení prvních z nich, když pro ty druhé byly stanoveny mezní hodnoty (viz zvláštní zpráva citovaná v poznámce pod čarou 3 tohoto stanoviska, příloha II a obrázek 9).

nařízení 2015/751 je právě slovo „poplatky“, které je použito k označení toho, co má být odečteno od celkové částky plateb nebo pobídek, které vydavatel od schématu platebních karet obdrží. Tento výraz totiž neodkazuje na poskytnutí plnění, ale na peněžní platbu.

71. Takový výklad by však vedl k omezení působnosti článku 4 nařízení 2015/751. Podle mého názoru by měl být použit stejný výklad pojmů platby, slevy a pobídky jak pro výpočet plateb od nabyvatele k vydavateli, tak v opačném směru. Pokud by tedy byly při výpočtu čisté náhrady zohledněny pouze peněžní platby, musely by všechny ostatní formy protiplnění, například služby, spadat do oblasti působnosti článku 5 tohoto nařízení a byly by omezeny pouze v případě, že je jejich účinek nebo cíl rovnocenný mezibankovnímu poplatku.

72. Mám nicméně za to, že tato zdánlivá jednoduchost je v rozporu se zněním nařízení 2015/751, neboť definice „čisté náhrady“ zmiňuje pobídky obecně, aniž by z ní bylo možné dovodit, že by se omezovala na pobídky peněžní. Navíc by to bylo v rozporu s cílem tohoto nařízení, kterým je omezení nákladů na platby kartou. Pokud by totiž taková poskytnutá plnění, jako je poskytnutí „mílí“, které lze vyměnit za letenky, nebyla zahrnuta do čisté náhrady, znamenalo by to podporu rozvoje takových pobídkových praktik. Kromě toho by bylo složitější prokazovat cíl nebo účinek rovnocenný mezibankovnímu poplatku. Jednoduchost pravidla s ohledem na článek 4 uvedeného nařízení by byla logickým důsledkem větší obtížnosti při uplatňování článku 5 téhož nařízení, neboť by bylo nutné prokázat současně hodnotu těchto plnění a jejich rovnocenný účinek nebo cíl.

73. Rozdíl v posouzení ze strany účastníků řízení a zúčastněných se ve skutečnosti týká způsobu ocenění nepeněžních plnění tak, aby se předešlo jakémukoli riziku obcházení mezních hodnot zavedených nařízením 2015/751. Zohledněnou hodnotou musí být skutečná hospodářská hodnota, a nikoli smluvní hodnota, kterou si strany zvolily. Předkládající soud tak bude muset tuto hodnotu vypočítat na základě skutečností uvedených ve spise a s přihlédnutím k cíli spočívajícímu v omezení nákladů na karetní platební transakce.

74. Navrhuji proto odpovědět na sedmou předběžnou otázku tak, že čl. 2 bod 11 nařízení 2015/751 musí být vykládán v tom smyslu, že pro účely výpočtu čisté náhrady je možné od protiplnění, které partner v rámci společného označování obdrží od třístranného schématu platebních karet, odečíst nejen peněžní poplatky, ale i poskytnutá plnění, která musí být oceněna jednotlivě s přihlédnutím k jejich skutečné hospodářské hodnotě, kterou partner v rámci společného označování vyplácí třístrannému schématu platebních karet.

V. Závěry

75. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené College van Beroep voor het bedrijfsleven (odvolací soud pro správní spory v hospodářské oblasti, Nizozemsko) následovně:

„1) Článek 2 bod 11 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/751 ze dne 29. dubna 2015 o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce ve spojení s čl. 1 odst. 5 tohoto nařízení

musí být vykládán v tom smyslu, že

čistá náhrada odpovídá celkové čisté částce plateb, slev nebo pobídek, jež partner v rámci společného označování obdrží zejména od třístranného schématu platebních karet rozšířeného prostřednictvím společného označování, i když partner v rámci společného označování není vydavatelem.

2) Článek 4 nařízení 2015/751 ve spojení s čl. 2 bodem 10 druhou větou tohoto nařízení

musí být vykládán v tom smyslu, že

čistá náhrada spadá přímo do působnosti tohoto článku 4.

3) Článek 5 nařízení 2015/751

musí být vykládán v tom smyslu, že

– do jeho působnosti spadají protiplnění, včetně čistých náhrad, které obdrží partner v rámci společného označování, i když není vydavatelem;

– zaprvé jakékoli sjednané protiplnění, včetně čisté náhrady, které má buď cíl, nebo účinek rovnocenný mezibankovnímu poplatku a které partner v rámci společného označování obdrží od určitého schématu platebních karet, akceptanta nebo jiného zprostředkovatele za platební transakce či související činnosti, je považováno za součást mezibankovního poplatku, a zadruhé, kritérium rozšíření činností schématu platebních karet je pro posouzení tohoto rovnocenného cíle nebo účinku relevantní.

4) Článek 2 bod 11 nařízení 2015/751

musí být vykládán v tom smyslu, že

– transakční poplatek účtovaný obchodníkovi nelze odečíst od plateb, slev a pobídek, které obchodník obdrží jakožto partner v rámci společného označování od třístranného schématu platebních karet rozšířeného o společné označování za karetní platební transakce nebo související činnosti;

– pro účely výpočtu čisté náhrady je možné od protiplnění, které partner v rámci společného označování obdrží od třístranného schématu platebních karet, odečíst nejen peněžní poplatky, ale i poskytnutá plnění, která musí být oceněna jednotlivě s přihlédnutím k jejich skutečné hospodářské hodnotě, kterou partner v rámci společného označování vyplácí třístrannému schématu platebních karet.“